

Lublin, 25.04.2023r

UMCS

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

dr hab. szt. **Robert Kuśmirowski**, Prof. UMCS Lublin

Katedra Intermediów, Wydział Artystyczny

Instytut Sztuk Pięknych UMCS w Lublinie

Ocena rozprawy doktorskiej zatytułowanej "**WE THE WATER / MY WODA**", oraz dorobku artystycznego i dydaktycznego **mgr Wojciecha Radtke** sporządzona w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora zrealizowanym w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku pod promotorstwem prof. Grzegorza Klamana i promotora pomocniczego dr Romana Nieczyפורowskiego, w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie: sztuki piękne i konserwacja dzieł sztuki.

INFORMCJE OGÓLNE O KANDYDACIE

Zanim przejdę do oceny przekazanej mi dysertacji, pragnę spełnić wymóg formalny by przytoczyć na wstępie informacje o kandydacie dotyczące aktywności artystycznej, wystawienniczej, dydaktycznej i organizacyjnej **mgr Wojtka Radtke**. Biorąc pod uwagę jego bardzo osobistą i niejednorodną

aktywność proponuję zapoznać się pokrótce z: wykształceniem praktyką zawodową, wystawami a następnie analizą twórczości i samej pracy doktorskiej.

Pan Wojtek Radtke to osoba / Artysta z dużym doświadczeniem i interdyscyplinarnej inklinacji, działający w obszarze Art & Since.

Urodzony w 1967 roku w Gdańsku.

W latach 1989 – 1994 studia w PWSSP w Gdańsku na Wydziale Rzeźby.

W latach 2018 - 2019 dokończenie studiów w ASP w Gdańsku na Wydziale Rzeźby i Intermediów.

W roku 2019 obrona dyplomu w ASP w Gdańsku na Wydziale Rzeźby i Intermediów / promotor prof. Katarzyna Józefowicz / aneks prof. Grzegorz Klaman.

W latach 2019 – 2022 Studia w Szkole Doktorskiej ASP w Gdańsku.

Organizator festiwali, wystaw, eventów, spektakli. Twórca ruchu kultury żywieniowej. Lider convivium Slow Food Pomorze. Zdobywca wielu nagród i wyróżnień. Stypendysta Ministerstwa Kultury, Urzędu Marszałkowskiego oraz Urzędu Miasta Gdańsk. Senator ASP w Gdańsku. Obecnie student ostatniego roku Szkoły Doktorskiej.

Mgr Wojtek Radtke uczestnicząc w życiu artystycznym, daje ogromny wkład w rozwój dziedziny. Jego twórczość jest więc nie tylko obecna, ale także rozpoznawana i doceniana. To wyrazista postać trójmiejskiej i krajowej sceny artystycznej i już zauważona poprzez pewną konsekwencję projektową. Wykłada, prowadzi warsztaty, kursy, spotkania. Odgrywa ważną rolę kreatora i uczestnika wystaw. Prowadzi dyskurs ze społeczeństwem, starszymi i młodszymi adeptami sztuki współczesnej. Jest autorem licznych wystąpień i wydarzeń artystycznych na rzecz kultury aktualnej i kulturowego rozwoju zainicjowanych przez siebie środowisk twórczych.

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO

Autor, współautor, uczestnik kilkudziesięciu wystaw indywidualnych i zbiorowych, spektakli teatralnych, scenografii, filmów, dokumentów filmowych i fotograficznych:

Wenecja, Hanower, Oslo, Paryż, Monte Carlo, Mediolan, Weil am Rhein, Kilonia Le Mans, Wielopole, Legnica, Nowa Huta, Kraków, Gdańsk, Radom, Sopot, Wrocław, Łódź, Poznań, Warszawa.

Uczestnik, organizator i współorganizator międzynarodowych festiwali sztuki i wydarzeń artystycznych:

Pavilion 0 w Wenecji - „ARCHE - Architektura Wszechświata”
EXPO w Mediolanie - „Wszyscy do stołu” film/happening „Eat’s me”
We Do Fest w Oslo - happening „Świadomość włączona/wyłączona”
Malta Festiwal w Poznaniu - film/happening „Ślady”
Festiwal 4 Kultur w Łodzi – happening Mleko w ramach wydarzenia „Sprawa kobieca w Polsce” Baumgart
Kultur Zentrum FAUST w Hanowerze - „Archetypus - utopia architektury społecznej”
SFINKS w Sopocie - „Rodzina Sfinksa” / „Ulica artystów” / „Totart Show” / „Tabula Rasa”
Europejska Stolica Kultury we Wrocławiu - wystawa/happening „Eat’s Me”
Open Air Fest w Weil am Rhein - film/happening / instalacja „Ślady”
Instytut Cybernetyki Sztuki w Gdańsku - „Solution - ślepi, głusi, umarli” / „Rekurancje - Potęgotmetria”
Instytut Sztuki Wyspa Laboartorium w Gdańsku - „Kolekcja Niemożliwa”
Festiwal Nowego Teatru w Rzeszowie - film/happening „Ślady”
WL4 (Wiosny Ludów 4) w Gdańsku - sensualna wystawa/happening „Eat’s Me”
Gdynia Design Days / Halo Kultura w Gdyni - wystawa zbiorowa „Siatka”
Cricot 2 w Krakowie (ul. Kanonicza) - dokument filmowy „Żywe Pomniki” 2007 - 2020
Molo w Sopocie - realizacja festiwalu „Slow Fest Sopot” 2011 - 2022

Wawel w Krakowie (projekcja na ścianę) - film „Popatrz! Życie nie istnieje tylko tutaj, ale da, da (tam, tam)”

Polska Filharmonia Bałtycka w Gdańsku - reżyseria spektaklu „Gramy dla Wolności”

La Fonderie w Le Mans / Wielopolu - współrealizacja sztuki teatralnej „Rebecca ma Mere”

Fabryka Trzciny w Warszawie, Alchemia w Krakowie - “Totart show” Brzóska / Paulus / Radtke

Teatr Łażnia Nowa w Nowej Hucie, Teatr w Legnicy, w Radomiu - scenografie

Fundacja Sztuki In Situ w Sokołowsku - premiera „Hymnu / Herbu Świata” Lebik / Radtke

Dodatkowe doświadczenie dydaktyczne:

Współpraca z ASP we Wrocławiu 2020/2021w roli eksperta.

Roczne zajęcia z międzynarodową grupą studentów z różnych kierunków wrocławskiej ASP

w ramach interdyscyplinarnej pracowni prof. Pawła Lisaka prowadzonych przez dr Roberta Sochackiego zakończone happeningiem w przestrzeni miejskiej oraz wystawą „CORESPONSIBILITY”

Udział w dwóch edycjach NATURA + (2020/2021) z udziałem studentów ASP w Gdańsku organizowanych przez Instytut Sztuki Wyspa na Wyspie Sobieszewskiej.

Organizacja wystawy w roli kuratora i producenta trójki młodych artystów w galerii Warzywniak w Gdańsku pt. "Portret osobny". Gdańsk 2021.

Współorganizacja, reżyseria, produkcja spektakli teatralnych i filmowych oraz wydarzeń artystycznych między innymi:

- „Popatrz! Życie nie istnieje tylko tu, ale Da, Da (tam, tam)” reżyseria i produkcja filmu z udziałem aktorów teatru Cricot 2 Tadeusza Kantora. Finalna ekspozycja na ścianach Wawelu. Kraków 2011.

- „Rebeko, matko ma” udział w kolektywnej realizacji i produkcji międzynarodowego spektaklu z udziałem aktorów z Polski i Francji. Wielopole Skrzyńskie / Le Mans 2007
- „Gramy dla Wolności” reżyseria spektaklu w Polskiej Filharmonii Bałtyckiej z udziałem wielu znanych artystów między innymi: Mieczysława Szczęśniaka, Tymona Tymańskiego, Ireneusza Wojtczaka, Olo Walickiego, Piotra Pawlaka, Kuby Staruszkiewicz, Tomasza Ziętka, Paulusa Mazura, Leny Wojtczak oraz Cappelli Gedanensis.

Ważniejsze wydarzenia artystyczne:

- 2022 - WENECJA WŁOCHY / Pavilion 0 / Palazzino Modelli / „BEYOND CODE & TIME”
- 2022 - LUBLIN / OPEN CITY międzynarodowy festiwal w przestrzeni miejskiej
- 2021 - WENECJA WŁOCHY / Pavilion 0 – „ARCHE – Architektura Wszechświata” międzynarodowa wystawa (SM Rk+ Group)
- 2021 - HANOWER NIEMCY / Kultur Zentrum FAUST – „Archetypus – utopia architektury społecznej”
- 2021 - GDAŃSK / ASP międzynarodowa wystawa „BIO-OBECNOŚĆ”
- 2021 - GDAŃSK / Instytut Sztuki Wyspa Laboartorium „Kolekcja Niemożliwa”
- 2020 – 2021 WROCŁAW / ASP udział w międzynarodowym projekcie „CO-RESPONSIBILITY”
- 2020 - KRAKÓW / Cricot 2 realizacja dokumentu filmowego „Żywe Pomniki”, Kanoniczna 2007 – 2020
- 2019 - WE DO FESTIVAL / OSLO NORWEGIA CONTEMPORARY POLISH ARTS & CULTURE FESTIVAL / PERFORMANCE „MEMORY ON/OFF” zakopywanie syntetycznych bursztynów / drugi etap archeologii odwróconej
- 2019 - PERFORMANCE „MEMORY ON/OFF” MIERZEJA WIŚLANA zakopywanie syntetycznych bursztynów / pierwszy etap archeologii odwróconej
- 2018 - FESTIWAL 4 KULTUR W ŁODZI Teatr Nowy / Anna Baumgart „SPRAWA KOBIECA W POLSCE” / Performance „MLEKO”
- 2017 - „EAT’S ME” WL4 PRZESTRZEŃ SZTUKI W GDAŃSKU
- 2017 – GDAŃSK – ŚLADY / TRACES - „EAT’S ME”
- 2016 - WROCŁAW POLSKA "TRACES część VI" - „TRY” GALERIA BARBARA
- 2016 - Sopot POLAND - BOTO THEATRE projekcja filmu TRACES cz. II
- 2015 - MILANO WŁOCHY „TRACES część IV” - MIASTO EXPO / BOOK
- 2014 - GDAŃSK POLSKA - POLSKA FILHARMONIA BAŁTYCKIEGO
Reżyseria spektaklu filmowego i muzycznego „GRAĆ DO WOLNOŚCI”
(ze słynnym jazzem, muzykami klasycznymi Mieczysławem Szczęśniakiem, Cappellą Gedanensis,
Olo Walicki, Tomasz Ziętek, Lena Gruszczyńska, Piotr Pawlak, Kuba Staruszkiewicz, Tymon Tymański, Reni Jusis, Paweł Paulus Mazur) Muzyka Irek Wojtczak.
- 2014 - GDAŃSK POLSKA - GALERIA SZTUKI RUBIO Indywidualna wystawa obrazów
- 2014 - WEIL AM RHEIN NIEMCY - „TRACES część III” Open Air Festival, multimedialny projekt artystyczny
- 2013 - POZNAŃ POLSKA - MALTA FESTIVAL - Art multimedia project

„TRACES PART II” z mieszkańcami Poznania, Janem Lauwers, Grace Ellen Barkey, Romeo Castellucci, Guido Lauwaert, Diana Fiedler, Beata Wrona, Julia Renczyńska, Nawojka Chałupińska, Kuba Krüger, Bogdan Renczyński, Aniela Radtke. Muzyka na żywo - Irek Wojtczak

2011, 2012 - POLSKA (KRAKÓW, Sopot, TORUŃ) mobilna instalacja artystyczna w przestrzeni miejskiej / FOTOPLASTICON

2011 - KRAKOW POLSKA - Reżyseria spektaklu filmowego i muzycznego z aktorami Tadeusza Kantora (Teatr Cricot 2) Muzyka Sławka Jaskułke

2011 - Sopot - ULICA ARTYSTÓW wystawa przestrzeni miejskiej - FOTOPLASTICON

2009, 2010 - GDANSK OLD WATER MILL indywidualna wystawa malarstwa i performance poezji

2010 - LE MANS FRANCE - wykonanie sztuki realizacji „REBECCA MA MER” W FAMOUS FRANCOIS TANGUY’S TEATR „LA FOUNDERIE” Z ZESPOŁEM MIĘDZYKRAJOWYM

2010 - PARIS - współpraca z projekcją filmową Instytutu Polskiego w kinie / dokumencie artystycznym ŻYWE ZABYTKI

2010 - PARIS / WIELOPOLE / LE MANS „TRACES PART I” dzieje się w projekcji filmu kosmicznego City na frontach domów „PORTRETY DAMSKIE”

2008 - OLIWA - indywidualna wystawa w Kuźni Wodnej

2007 - LEGNICA - Teatralna sceneria w słynnym polskim teatrze (Tankred Dorst / Jacek Papis)

2006 - RADOM - Sceneria teatralna (Sztuka antyczna)

2005, 2006 - POLSKA - edycje dwóch książek z poezją własną „GRY MASY”, „SEN S KNOTA”

2005 - KRAKÓW - Pięć wdrożeń współczesnej scenerii teatralnej „Nowa para” w Nowej Hucie współpraca z Jackiem Papisem

2001, 2002 - GDAŃSK, KRAKÓW - Wystawy fotograficzne / PRACE PRZYRODNICZE

2001, 2003 - WARSZAWA, GDAŃSK, KRAKÓW - FOTO WYSTAWY / CZARNE I BIAŁE

1998 - GDAŃSK - międzynarodowa wystawa w kościele św. Jana / BALTIC CENTER OF CULTURE

1998 - PAŁAC KROKOWY - indywidualna wystawa rysunków

1996 - JAKUBOWO POLSKA - międzynarodowy performance „OTWARTA PRZESTRZEŃ RZEŻBY”

1998 - KIEL GERMANY - wystawa międzynarodowa „TABULA RASA”

1996 - MONACO / MONTE CARLO - indywidualna wystawa rysunków

1995, 1997, 2000, 2007, 2010 - FUNDACJA SZTUKI SPOINKS W Sopot pięć wystaw malarstwa

1991 - GALERIA ŻAK GDAŃSK wystawy indywidualne MALARSTWO / RZEŻBA / INSTALACJA

OCENA DYSERTACJI PISEMNEJ

Recenzowana rozprawa doktorska mgr Wojtka Radtke składa się z siedmiu rozdziałów uzupełnionych o przedmowę, konkluzję, bibliografię oraz liczną ikonografię. Dysertacja liczy 173 strony wydruku komputerowego. Została ona starannie i pieczołowicie przygotowana edytorsko, sprowadzona do formatu

wzorcowej książki. Dodatkem do pracy jest pendrive zawierający wszystkie niezbędne dokumenty, ikonografie i opisy prac związane z przewodem doktorskim. Praca jest poprawnie i logicznie skomponowana. W tym zakresie nie mam żadnych istotnych uwag.

Całość rozprawy poprzedzona jest *Przedmową*, wprowadzająca nas w predylekcję doktoranta i w pewnym stopniu objaśnienie terminu Art & Since, w którym Autor upatruje swoją aktywność i wymianę ważnych dla niego treści. Nadmienia, że rolą artysty nie jest modelowe objaśnianie zadeptanej przez masy rzeczywistości a wybudzanie jej do nadmiernie krytycznych ustawień i komentarzy:

"Artysta ma prawo, a nawet powinien wykraczać poza zbadaną naukowo przestrzeń, aby transformować własne przeżycia i obserwacje na język sztuki".[s. 5]

Doktorant kończy rozdział trafnym podsumowaniem, które jednocześnie stanowi dobry konstrukt do dalszych analiz:

"Przedstawiam Państwu artystyczną wypowiedź, która jest efektem ciekawości świata, analiz i badań, osobistych doświadczeń, wędrówek poza granice świadomości, mozolnej pracy oraz współpracy ze wspaniałymi, otwartymi umysłami w latach 2018–2022" [s. 6].

Niewielki, ale dobrze napisany i skomponowany rozdział pierwszy, noszący tytuł *Wstęp*, stanowi rzetelne wprowadzenie do tematyki całej pracy i jej kolejnych rozdziałów. Doktorant przywołuje tutaj ważne osobiste doświadczenie, zaobserwowane podczas spędzenia jednej godziny w morskiej wodzie by przywrócić pradawne odczucia, przebywania własnego ciała w archaicznym środowisku, dawnej macierzy. Poznał przestrzeń nam kiedyś przypisaną, dziś wygasłą, rozumianą dwojako: jako mglisty obszar nierozpoznanej wiedzy (wyłowionej przez doktoranta empirycznie) oraz jako cenne, wewnętrzne ogniwo absolutu (do odszukania w sobie). Poddawanie własnej cielesności na użytek podjętego tematu roli wody w naszym życiu, wystawianie jej jako narzędzia w walce o każdy wynik, wydaje się tu

założeniem koniecznym i ujmującym. Przekłada się bowiem bezpośrednio na dynamikę postrzegania siebie, na wrażliwość oka i wyczulenienie ucha na to, co poznawane. Zajęcie się problematyką wody, stało się dla Autora czymś oczywistym w szczególności gdy nadmienia:

"...wydaje się, że predysponowani do tego zadania są przedstawiciele nauk ścisłych i biologiczno-chemicznych, są jednak sfery nauki, które z różnych powodów badacze uniwersyteccy omijają szerokim łukiem". [s.9]

Ostatecznie Radtke przypuszcza, że metody i działania artystyczne mogą być najcenniejszym narzędziem w wyznaczaniu odpowiedzi na zaplanowaną przez siebie *hydrozagadkę*, jednak nie podaje tu żadnych naprowadzających przykładów.

Wysoko oceniam drugi rozdział rozprawy doktorskiej zatytułowany *Fenomen wody / Inspiracje naukowe*, Jest on bardzo ciekawy, wciągający czytelnika, napisany z dużą znajomością tematu i pełen naukowych przedsmaków. Bardzo dobrze realizuje założenie zrelacjonowania życia osobistego w kontrze do życia masowego. Wytoczenie *holokaustycznych* dzieł w dysertacji *Radtkego* wylewa nam fundament do poskładania trudnych tematów niedoboru wody i zwyrodniałych testów nad jej śmiercionośnym przejawem. Tak dochodzimy do terminu *biowładzy*, po spożytej przez Autora lekturze Michaela Foucaulta, który sytuuje Doktoranta w bioartowskim środowisku. Padają tu też inne wydarzenia, które miały bezpośredni wpływ na jego obecną fiksję *sztuko - nauką*, wznoszoną na piedestał z niebytu źle przeprowadzonych lub niedokończonych badań naukowych. Pierwszym przełomem jak zauważa Radtke była delegalizacja komunizmu w naszym kraju i Europie. Wypowiedziane słowa w 1989 roku przez Lecha Wałęsę *MY NARÓD*, stały się konstruktem do "*przelania*" własnego tytułu i platformą naukowo - artystycznej przemiany Autora dysertacji. Przyznaje się też do pewnych słabości obcowania w zbiorowości przyrodniczej tj. lasy, góry, rozlewiska... Nic dziwnego, że pierwszą reakcją na wycięcie drzew z obszaru jego intymnych spacerów, było ustanowienie instalacji artystycznej poświęconej tej wszeteczności.

W kolejnym trzecim rozdziale *Pamięć / Literatura naukowa / Inspiracje*

artystyczne / Przygotowanie do badań, dowiadujemy się od Autora o naszej ignorancji w sprawach niedoboru wody w niedalekiej przyszłości, mimo szerokiego rozgłosu niemal we wszystkich periodykach i wychodzących w przyszłość filmach. Doktorant odnosi się również do lektur i teorii. Sprawnie wydziela i analizuje opisy Michaela Foucaulta, Carla Gustawa Junga, Hansa Beltinga, Friedricha Nietzschego czy Nikoli Tesli, dotyczących pamięci wody, struktur kryształu, płynie macierzystym, w którym według Wojtka Radtke formuje się osad. Bardzo podobny do tego, który dał początek życia na Ziemi miliardy lat temu. Osad w dysertacji Pana Wojtka wydaje się być istotny bo jest zauważalny w swoim bogactwie zaobserwowanych struktur, którym poświęcił większość kreatorskich badań przedstawionych w rozprawie. To one, według Autora, mogą układać się w gradienty, konstrukty, pozwalające na zadanie im artystycznych i oczywiście naukowych misji, choćby mniej stratny proces przesyłania w środowisku wodnym energii elektrycznej od tej konwencjonalnej metody po prolecznicze i zbawienne właściwości wody. Radtke po raz kolejny obiera swoje ciało jako podstawę badawczą, przyjmując wyzwanie i przystaje do głódówki, polegającej na porzuceniu dobrodziejstw pokarmowych na rzecz przyjmowania tylko wody przez okres 30 dni, wody specjalnie przygotowanej lub zaczerpniętej u źródeł. Jak zaznacza:

"Większość zajmujących się głodem badaczy podkreśla istotną w tym stanie organizmu rolę wody, stąd, mając pełną świadomość ryzyka, jakie za sobą pociąga, podjąłem decyzję, że pierwszym etapem mojej pracy artystycznej będzie przeprowadzenie eksperymentu na sobie samym" [s. 39]

Następnie Autor bada pewnego rodzaju rwetes, dotyczący pamięci wody - pioniersko przedstawionej w książce *"The Hidden Messages in Water"* napisanej przez Masaru Emoto, który mimo krytycznej oceny w środowisku naukowym, pozostawił nam narzędzia do dalszych badań, choćby tych, przeprowadzonych przez Wojtka Radtke. Ostatecznie Doktorant zdaje sobie sprawę z niemożności odpowiedzi na wszystkie postawione sobie pytania i koncentruje się na podatności płynów fizjologicznych oraz czystej wody o skrajnym pochodzeniu, na zadane bodźce zewnętrzne. Radtke opracował unikalną procedurę badawczą i dzięki nawiązaniu współpracy z Pracownią

Kryształochemii Wydziału Chemii Uniwersytetu Gdańskiego, mógł przystąpić do pracy w kontekście działań artystycznych.

Podobnie na uwagę zasługuje rozdział czwarty. Ma on również wszystkie zalety wskazane w rozdziale drugim i trzecim. Autor rozpoczyna je od słów:

" W niektórych mitach kosmogenicznych ziemia wyłoniła się z wody"

Dziś wiemy, że najpierw była kolonia drobnych pyłów, która stopniowo zamieniała się w energię przy jednocześnie formowanym się Słońcu. Następnym jej ocieplania i ochładzania była para. Para skraplając się wytworzyła wodne środowisko, w którym przez miliardy lat zachodziły różne procesy. Prawdopodobnie tak pobudziły się pierwsze cząsteczki, bakterie, molekuly a osiadając na dnie tworzyły wartościową w minerały melasę, podstawę do formowania życia. Celnym zauważeniem Pana Wojtka jest uskrajnienie materiału badanego jakim są substancje płynne. Dobrostan, życiodajność... ale też zniszczenie i zagłada, jaką w swej dwubiegunowości nosi woda. Autor nakreśla też tło historyczne i kulturowe dla *aquils*, które stanowią punkt odniesienia dla indywidualnych doświadczeń i wspomnień Doktoranta.

Piąty rozdział przygotowanej dysertacji doktorskiej, dotyczy już opisu właściwych prac doktorskich i przeprowadzonych badań. Doktorant dobrze wydziela następujące uwagi i spostrzeżenia. Spowiada się z pozyskanych wyników, obserwacji, przeprowadzonej głodówki. Liczy na nasz rachunek sumienia za brak wiedzy i należytego szacunku, do podarowanej nam wody oraz jej złym gospodarowaniem. Sam gromadzi wodę pozyskaną z oceanów, rzek, Spitsbergenu, odzyskaną ze śniegów w bliskości niemieckich obozów koncentracyjnych tj. Auschwitz, Majdanek czy Stutthof. Przywołuje mechanizmy i metody prowadzenia badań jak ich warunki. Wszystkie te analizy i procesy badawcze nie budzą moich zastrzeżeń. W zakończeniu znajdujemy też kilka ważnych uwag dotyczących wyborów i ograniczeń przyjętych przez Doktoranta:

"O ile etap badań laboratoryjnych można uznać za zamknięty, o tyle realizacja

części artystycznej pracy doktorskiej stanowi dzieło otwarte" [s. 119]

Całość rozprawy kończy się konkluzją autorską o obecności wody w naszym świecie. Radtke powołuje się na uzyskane podczas procesu badawczego wyniki, które może nie potwierdziły tezy o istnieniu "pamięci wody" ale są potężną podpowiedzią kreacyjną i szczęśliwie uzyskanym artefaktem. Brakuje mi w dysertacji (w moim odczuciu pracownika uniwersyteckiego) zapowiedzi wspomnianego "otwartego dzieła", które jak miemam znalazło dopiero swój początek. Nie oznacza to jednak, że temat nie jest ciekawy i że nie można po raz kolejny się z nim zmierzyć; nadal jest miejsce na nowe, interesujące prace poświęconych tej tematyce, co zresztą udowadnia Artysta swoją postawą doktorską. Być może rozdział ten będzie w przyszłości zaczął do jeszcze szerszego wywodu naukowego, do czego szczerze Doktoranta namawiam.

Praca doktorska odpowiada na temat postawiony w tytule i nie brak jej wnikliwości i naukowej analityczności. Napisana jest sprawnie, zdania są odpowiednio sformułowane, rozprawa jest poprawna językowo i stylistycznie. Czyta się ją dobrze i z zainteresowaniem. Autor ma dziennikarski pazur, pisze potocznie, zwięźle, nie nadużywa cytatów. Rozprawa skonstruowana jest w sposób lekki, popularyzatorski, mogłaby w sporej części być artykułem zamieszczonym w prasie, magazynach poświęconych sztuce i nauce.

Całość rozprawy uzupełnia niezwykle interesujący i unikatowy materiał ilustracyjny.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Wojtek Radtke w swojej dysertacji oraz zapowiadanej wystawie doktorskiej proponuje wynik artystyczny, który ma na celu wyjście poza granice antropocentryzmu. Jak już wspomniałem tytuł prezentacji nawiązuje do wydarzeń politycznych ale i w tym samym momencie następuje jego kres. Tytuł według Autora głosi bowiem, że *my naród, my ludzie* to w rzeczywistości *MY WODA*. Zajmuje ona bowiem trzy czwarte powierzchni naszej planety, i można ją odnaleźć w większości organizmów żywych naszej planety. Radtke przypomina, że obieg wody na naszej

planecie to proces zamknięty. Powierzchnia Ziemi paruje, tworzą się chmury, z których pada deszcz wsiąkający w glebę. To bodaj najważniejszy cykl wspierający naszą obecność na Ziemi, gdzie poprzez układ korzenny, spożywanie, picie... woda trafia do wszystkich potrzebujących, by następnie zostać wydalona ze śliną, łzami, moczem, potem, krwią. Wodna wędrówka łączy w jedną całość wszystkie elementy naszej planety i ocenianej przeze mnie dysertacji.

Zasadniczą częścią w naszej dziedzinie prac doktorskich są realizacje artystyczne. Ponieważ rozprawa doktorska jest napisana przed upublicznieniem wystawy prezentującej wyniki researchu artystycznego, muszę bazować w swoich opiniach na dostarczonej mi dokumentacji, jak również opisach prac i procesu ich powstawania. Ta recenzja prac artystycznych została sporządzona na podstawie dwóch bardzo ważnych składowych. Wyczerpującemu opisowi powstających prac artystycznych i powstałym efektom laboratoryjnym oraz doskonałej paradokumentacji z jeszcze nie ustanowionej wystawy. Załączone do dysertacji materiały i ich wartość merytoryczna, stanowią przekonującą całość. Uzupełnione materiały z wystawy pozwoliły mi na kompleksowe zobaczenie wizualnych efektów badań oraz wysoką ocenę ich poziomu artystycznego. Dokumentacja oraz jej opis nie budzą moich żadnych zastrzeżeń.

Cała zaplanowana wystawa unosi się w atmosferze dokonań naukowych, już *umuzealnionych*. Artefakty z badań laboratoryjnych w nienagannej oprawie, monumentalne obiekty (*OCEAN* i *KATEDRA*) w zetknięciu z niemal mikro obiektem (*BIO MONEY*) umieszczanym w gablocie, wytworzonym nie przez sztab naukowców a jedynie przez jedną osobę, mgr Wojtka Radtke. To wszystko powoduje dużą czytelność intencji Autora zarówno w rozmieszczeniu prac i dopasowaniu się do wymogów użyczonej przestrzeni. Całość złożonej dysertacji sprawia wrażenie katalogu obiektów już istniejących, Trudno na podstawie takiej dokumentacji oceniać jakość artystycznej części pracy doktorskiej Pana Wojtka Radtke.

Analizując dysertację Doktoranta brakowało mi jedynie (jako osobie również zaglądującej do naukowych opracowań) pewnego, dalszego wyrysowania twórczego z wykorzystaniem powstałych wyników artystycznych. Jak stymulować struktury wody by stały się posłuszne co do określania ich długości, kształtu czy koloru? Ile lat zajęłoby formowanie osadu takich struktur, by móc je ujrzeć bez zbrojonego oka? Czy warto oddać te sprawy dla wdzierającej się dziś sztucznej inteligencji? No i jaki może być kolejny krok w badaniach nad pamięcią wody? Zastanawiam się też czym są te poszczególne obiekty dla naukowców, jakie jest ich znaczenie dla ich

kompetencji i czym są dla siebie? Czym są *Bio banknoty* jaką powinny pełnić funkcję...czy zacięcie notafilistyczne... a może coś więcej? Po co są i jakie jest ich znaczenie w kontekście pozostałych prac? Czym dla Autora jest przestrzeń? Nie są to pytania postawione jako uwaga, jedynie nasuwają się ludzkości z tytułu zapoznania dokonania Radtkego. Nawet przy zaprzyjaźnianiu się z dysertacją namnożyły się w mej głowie słowa fonetyzujące z wodą tj. zaquad, naquad, zaquadnik, zaquamany, liquidacja, rozwody, dowody, wojewoda...i wiele innych nad którymi przez chwilę zawisły etymologiczne chmury.

W przeciwieństwie do postawionych pytań, z przyjemnością i zainteresowaniem zapoznałem się z fotografiami prezentującymi rezultaty pracy doktorskiej. Są pewnego rodzaju oknem na postawione problemy i cennym urobkiem z przeprowadzonych badań. W przejrzysty sposób prezentują koncepcję Artysty, jak również zrealizowane obiekty w kontekście przestrzeni wystawienniczej oraz odpowiada na wiele nurtujących mnie wcześniej pytań. Ten imponujący projekt zrealizowany został z rozmachem oraz dużym nakładem sił i środków finansowych, a skala obiektów precyzyjnie i z wyczuciem dobrana do wielkości wnętrza. Na wystawie wyeksponowane zostaną prace dość masywne: projekcja wideo *Widzialne Niestyszalne* sięgająca maksymalnego rozmiaru większej ściany galerii, dwóch wolnostojących obiektów w granicach 2,5 metra wysokości i 90 cm szerokości, ciągu gablot-ram zbudowanych z myślą o odpowiedniej dla prezentacji *Bio banknotów*, ogromne wydruki widoków mikroskopowych z powstałych struktur oraz ułożonej na ekspozytorze zabutelkowanej wody, co wymieniam celowo, chcąc zademonstrować rozmiar projektu. W czystej, rozświetlonej naturalnym światłem przestrzeni obiekty przenikają się, uzupełniają, konwersują ze sobą, wypełniają wnętrza *biometrycznym* rysunkiem. Wystawa pełna jest subtelnych niuansów, nietypowych zestawień, nieoczywistych rozwiązań kompozycyjnych. Całość jest lekka, wnętrza nie jest przeładowane, mimo obecności wymienionych prac. Obiekty mają swoją przestrzeń, czasem wybrzmiewają własnym głosem, innym razem wchodzą w dialogi, albo wielogłosy z sąsiadującymi formami. Wystawy nie widziałem, ale według przedstawionej dysertacji wydaje się, że będzie to bardzo dobry, przemyślany i interesujący pokaz..

KONKLUZJA

Pan Radtke jeszcze przed przystąpieniem do badań nad doktoratem, prowadził wieloetapowy proces badawczy w obszarze zmysłów, wrażeń i emocji pod nazwą: *Ślady / Traces*. Da się odnieść wrażenie, że w swoich badaniach i ich artystycznym desygnatem dąży do odkrywania autentyczności, wewnętrznych granic, a także do możliwości wystąpienia influencji zmysłów czy ich oddziaływania. Poprzez podprogowe ewokacje zmusza uczestników / odbiorcę do konstatacji, pewnego mentalnego oczyszczenia, by ostatecznie nas sprowadzić do wewnętrznej walki z samym sobą, stara się zmienić kontekst rutynowych działań, nadając im nowy wymiar interpretacji, który przynosi je, ze zbawiennym skutkiem, na teren sztuki. Współczesny świat, który uległ heterogenizacji, skłania nas do poszukiwania źródeł wielu procesów. Nasze zmysły często podlegają stereotypom i ograniczeniom narzuconym przez otaczającą nas rzeczywistość, kulturowe deformacje, trendy i *tymczasówki*. Przestały być swobodne i głodne, a ich interakcje stały się zachowawcze i ukonstytuowane. Radtke próbuje zawetować te ograniczenia i zaproponować nowe, osobliwe doświadczenia, które umożliwiają nam wyjście poza utarte schematy i wejście w nową, dynamizującą sytuację.

Całość dysertacji jest oryginalna i stanowi duży wkład w rozwój dyscypliny.

Stwierdzam, że przedstawiona do oceny dysertacja oraz wyżej wymienione osiągnięcia artystyczne, twórcze i organizacyjne Pana Wojtka Radtke spełnia wymagania zawarte art. 187 ust 1-3- z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j.: Dz. U. z 2022 r., poz. 574 ze zm.). Tym samym popieram wniosek Kandydata o nadanie mu **stopnia doktora** w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki. Wnoszę zatem do Rady ds stopni w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku o nadanie mgr Wojtkowi Radtke stopnia doktora.

Jednocześnie, z uwagi na incydentalny przypadek, prowadzenia tak złożonego w czasie procesu badawczego, jego wysoki poziom artystyczny i mnogość podjętych zagadnień wykraczających poza ustaloną dziedzinę, wnoszę raz jeszcze do Rady ds stopni prośbę o **nadanie wyróżnienia**.

dysertacji mgr Wojtka Radtke.

dr hab. szt. Robert Kuśmirowski, Prof. UMCS

INFORMACJE O AUTORZE RECENZJI. *ROBERT KUŚMIROWSKI.* Performer, autor instalacji, obiektów, fotografii, rysunków. Urodzony w 1973 roku w Łodzi.

W latach 1998-2003 studiował na Wydziale Artystycznym Instytutu Sztuk Pięknych na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, gdzie uzyskał dyplom w pracowni Rzeźby Monumentalnej prof. Sławomira Andrzeja Mielezki. W roku akademickim 2002-2003 przebywał na stypendium w Pracowni Metalu i Modelowania na Uniwersytecie Rennes 2 oraz Beaux-Arts Rennes. Związany z Fundacją Galerii Foksal w Warszawie, Johnen Galerie w Berlinie, Guido Costa Projects w Turynie. Laureat Paszportów "Polityki" i Dorocznej Nagrody MKiDN w dziedzinie Sztuk Wizualnych za 2011r oraz wielu innych nagród. Mieszka i pracuje w Lublinie. Od 2007 roku zatrudniony na macierzystej uczelni Instytutu Sztuk Pięknych WA UMCS w Lublinie, Zakład Intermediów oraz Sammer Academy in Salzburg (2013-2014). Większość jego prac oparta jest na rekonstrukcji i kopiowaniu starych przedmiotów, dokumentów, fotografii, a raczej tworzeniu ich tuzząco podobnych imitacji. Zazwyczaj nie mają one swego określonego pierwowzoru, a jedynie przywołują kulturę materialną pewnej epoki. Zawsze jednak cechuje je obsesyjna dokładność i skrupulatność. W większych instalacjach ujawnia się też kolekcjonerskie zamiłowanie artysty - nagromadzone przedmioty tworzą wówczas trudne do ogarnięcia zbiory, określone przez Joannę Mytkowską jako "barok nadmiaru i entropia detali". W ten sposób Kuśmirowski odwołuje się do pamięci, historii i nostalgii, jaka towarzyszy kulturze wizualnej z odległej i nieco bliższej przeszłości powoli znikającej pod kolejnymi warstwami. Dzięki temu w jego pracach ujawnia się też wątek wanitatywny - odtwarzanie minionej kultury materialnej staje się sposobem podejmowania tematu krótkotrwałości, przemijalności i śmierci. Podobny charakter mają też jego akcje i działania performerskie, czasami uzupełniane komponowaną przez niego muzyką.
